

PRÍMULA

(CUCUTS DE MUNTANYA)

Primula veris ssp. *columnae*
Primula veris ssp. *canescens*

Les plantes del gènere *Primula* L. pertanyen a la família de les Primulàcies. Són plantes amb arrels i tiges, amb fulles verdes i amb flors actinomorfes (de simetria radial) ben diferenciades, amb corol·la acolorida i calze més o menys verdós. Els pètals estan soldats entre ells. L'ovari és súper. Les flors són en forma de tub obrint-se en embut a l'àpex (hipocraterimorfes). El nombre d'estams és igual al de segments de la corol·la (5). El fruit és amb càpsula i conté diverses llavors.

Dins el gènere, hi ha dues espècies força similars, de flors grogues, que havien estat preses com a varietats d'una mateixa espècie comuna. Les fulles d'ambdues no són enganxoses, tenen arrugues en reticle, i el calze, de més de 6 mm, forma angles ben marcats. Les flors apareixen formant una umbel·la al capdamunt d'un peduncle de més de 4 cm. La corol·la és còncava a la part distal. Per a diferenciar les dues espècies caldrà veure si el calze és estret amb lòbuls aguts, de color verd als angles i blanquinós entremig, i amb flors de color groc gairebé blanc i la càpsula gairebé tan llarga com el calze (*Primula elatior*); o si el calze està inflat i és tot blanquinós, i és el doble de llarg que la càpsula, i té els lòbuls no tan estretament aguts, i la corol·la de color groc intens, amb 5 punts ataronjats a la gorja (*Primula veris*). En alguna raríssima ocasió les flors apareixen de color vermell fosc o ataronjades.

Deixem apart la *Primula acaulis* (=vulgaris), de flors grogues també, dutes cadascuna per un fi peduncle que neix del llucuet de la planta. Es fa a més de al Ripollès, a Osona, al Lluçanès, al Moianès, a la Garrotxa, als Ports i a la zona de Calaf. Però és interessant perquè es cultiva de fa molts anys als jardins. Se la coneix, sobre tot, com a Matrimonis. I als jardins n'hi ha amb flors de colors variats (vermell, morat, violeta). També creiem que ha de tenir les mateixes virtuts medicinals, però encara falten molts estudis.

NOMS POPULARS

Altaragonès: Cacaleta, Campanetes, Campanilla, Campanillas, Capuletas, Chocolateras, Platanetes, Primaberas.

Aragonès: Campanillas, Chocolateras, Platanetes, Primaberas, Primavera.

Català: Cucut, Cucuts, Flor de Cucut, Herba de Sant Pau, Herba de La Paràlisi, Herba del Mos del Diable, Margaridussa, Margaridusses, Matrimonis, Papagall de Primavera, Papagalls, Papagalls de Primavera, Primavera, Prímula, Prímula Vera, Puput, Rossinyol.

Mallorquí : Primeveras.

Valencià: Herba del Mos del Diable, Papagalls, Papagalls de Primavera.

Anglès: Cowslip, Oxslip.

Francès: Coucou, Primevère.

PRIMULA VERIS L. *Sp. Pl.:142 (1753)*

=*Primula officinalis* (L.) Hill, Veg. Syst. 8:25 (1765)

La *Primula veris* té les flors amb la corol·la ampla d'1 cm, ben còncaua, olorosa, amb tub igual o 1.3 vegades la longitud del calze. Les fulles són estretament ovals, estretides sobtadament a la base del limbe, arrugadetes (de 2-7 x 5-20 cm), amb pecíol més o menys alat i de la ½ a 3 vegades la longitud del limbe. Limbe amb l'amplada màxima a la meitat proximal, pilós per sota. Peduncle floral comú de 6 a 30 cm, amb bràctees al capdamunt de 5-15 mm. Pedicel de cada flor de 4-25 mm. Calze de 10 a 22 mm, campanulat, de color verd blanquinós, amb dents entre 1/6 i 1/3 de la longitud del cos.

—La subespècie *canescens* (= *veris*) té el calze (1.5 cm), tan llarg com el tub de la corol·la; i les fulles, amb base del limbe atenuada suaument, per la cara de sota tenen pèls encrespats ramificats. Es fa als Pirineus Orientals.

—La subespècie *columnae* té el calze (1 cm) més curt que el tub de la corol·la; i les fulles amb el limbe contret en cor a la base; i per la cara de sota són molt blanques i piloses. Es fa en molts ambients, però arriba als prats subalpins, fins a 2300 m snm.

Pel que fa a les propietats medicinals, han de ser les mateixes per a les dues subespècies, que sapiguem.

Les fulles i les flors són comestibles. La part més medicinal són les arrels, fines, marrons, molt oloroses, disposades en un feix de radis bastant rectes divergents. Es poden fer en infusió o decocció (5 minuts) en aigua, o es poden macerar en oli.

-
- afonia
 - aftes
 - analgèsica
 - ansietat
 - antiespasmòdica
 - antihemorràgica
 - antiinflamàtoria
 - antioxidant
 - antivírica
 - aperitiva
 - artritis
 - ascitis
 - asma
 - bronquitis
 - catarro (rels)
 - cistitis
 - comestible (els agrada molt als conills)
 - contusions
 - cordial
 - cosmètica
 - cremades
 - depurativa
 - desmais
 - diürètica
 - dolors
 - èczema (ungüent)
 - edemes
 - epilèpsia
 - esclerosis de melsa
 - escorbut
 - espasmes
 - estomatitis
 - estrès
 - febre
 - flatulència
 - gingivitis
 - gota
 - grip
 - hipertensió
 - icterícia
 - inflamacions UE (fulles)
 - insolació
 - insomni (tintura de flors)
 - lumbago
 - mal de cap
 - mal de coll
 - mareig
 - migranyes (oli de les flors UE)
 - mucolítica
 - nefritis (homeopatia)
 - neuràlgies (oli de les flors UE)
 - paràlisi
 - Pàrkinson
 - periodontitis
 - pulmonia
 - rampes
 - refredat
 - reuma
 - sedant
 - sensibilitat minvada
 - sialagoga
 - sinusitis
 - sordesa
 - sudorífica
 - talls (la fulla per sota els tanca, per sobre els obre)
 - tos
 - traqueïtis
 - tristesa
 - trombosis
 - tuberculosi pulmonar
 - vertigen

CULPEPER la catalogava com a planta regida per Venus, i sota el signe d'Àries. Reconeixia que el destil·lat era emprat per les senyores com a loció cosmètica. Es feia un unguent amb llard i les flors per fer desaparèixer els punts negres de la pell, les pigues, les arrugues o les marques de cremades pel sol. Les flors assegurava que treien el mal de cap per calor o vent, el vertigen, les crisi d'ansietat, al·lucinacions, desmaís, deliris, convulsions, rampes, neuràlgies, tremolors, i Pàrkinson. Les arrels les feia servir contra el mal d'esquena i contra la cistitis i l'estrangúria. Les fulles les aplicava a ferides.

El laboratori farmacèutic CINFA demanava a ARA una fórmula per un xarop contra la tos. ARA va donar la seva idea de composició i del nom ("pazbronquial"). En principi hi havia d'haver *Primula veris* també, però es veu que havent-hi dificultat per trobar-ne al mercat han deixat de posar-n'hi. Tota la resta de composició segueix essent exacta.

ARA va patir atacs d'asma durant dos anys. Un dia, venint d'una tempesta molt forta del Puigsacalm, va prendre infusió de *Primula veris* i *Polygala calcarea* (Herba Blava) collides allí, i ja no en va patir mai més d'asma.

A nivell esotèric hom assegura que aplicant la llet on s'ha deixat en remull un grapat de flors de la Prímula a la cara, així s'atraurà l'amant distant. Preparada com a flor de Bach podria anar bé contra la manca de bellesa interior o l'entossudiment.

PRINCIPIS ACTIUS D'AMBDUES ESPÈCIES

- +(-) catequina (*P. veris*)
- 3', 4'-dihidroxi-flavonglucòsid
- 3', 4', 5'-trimetoxiflavona (flors de *P. veris*)
- apigenina
- astragalina (*P. veris*)
- di-metoxi-flavona (flors de *P. veris*)
- epicatequina
- epigal·locatequina
- gossipina (més abundant a les plantes croates)
- hiperòsid (flors de *P. elatior*)
- isorhamnetina
- isorhamnetina 3-O--(rhamnosil) -robinobiòsid
- isorhamnetina 3-O--robinobiòsid
- isorhamnetina 3-O--rutinòsid
- isorhamnetina-3-O-glucòsid (*P. veris*)
- kaempferol (flors de *P. veris*)
- kaempferol 3-O-rutinòsid,
- kaempferol 3-O-robinobiòsid
- leucoantocianidines (flors de *P. elatior*)
- limocitrina 3-O-glucòsid
- luteolina
- metoxiflavona (flors de *P. veris*)
- penta-metoxiflavona (flors de *P. veris*)
- primina (al·lèrgènica) (*P. elatior*)
- primulaverina (glicòsid) (arrels de *P. veris* x 10 respecte arrels de *P. elatior*)
- primverina (glicòsid) (0.6-1.4%) (arrels de *P. veris* x 10 respecte arrels de *P. elatior*)
- proantocianidina B 2.
- quercetina
- quercetina- 3-O -gentiobiòsid
- quercetina- 3-O -robinobiòsid
- quercetina- 3-O-(glucosil-(1-->2) -glucosil-(1-->6))-glucòsid
- quercetina- 3-O-(rhamnosil)-robinobiòsid
- quercetina- 3-O-glucòsid
- quercetina- 3-O-rutinòsid
- rutina (més abundant a les plantes croates)
- rutòsid (*P. elatior*)
- salicilats (arrels)
- saponines (15% a les arrels)

***PRIMULA ELATIOR* (L.)L. , Fl. Angl. :12 (1754)**
= *Primula veris* L. var. *elatior* L. Sp. Pl. 143 (1753).

Planta de 10 a 30 cm, vivaç, amb flors en umbel·la al cim d'una tija més llarga que les fulles. Els peduncles curtament pilosos romanen drets. Involucre de bràctees estretes. Color·la hipocraterimorfa inodora, poc còncava, de color groc molt clar, més fosc a la gorja, ampla de

1.5 a 2 cm. Calze (10-18 mm) estret embolcallant el tub de la corol·la, verdós al cantells, blanquinós als solcs, fes fins ¼, amb 5 lòbuls ovals. Fulles de 5-30 cm x 3-8 cm ovals oblongues, molt arrugadetes, denticulades al marge, més o menys sobtadament estretides en pecíol alat, peludetes per sota.

- La subespècie *elatior* té les fulles grisoses per sota, el limbe sobtadament constret a la base, i la càpsula més llarga que el calze. És més típica de les fagedes de muntanya mitjana, ombrívols, les Pirineus Centrals (Canfranch, Comminges, Couserans, Gavarnie).
- La subespècie *intricata* té les fulles verdes per sota, peludetes per sobre, el limbe gradualment estretit a la base, i la càpsula tan llarga com el calze. És típica dels prats subalpins força humits i assolellats (fins a 2500 m snm).

Les fulles són comestibles. La flor i tota la planta, però en especial les arrels, s'empren (en infusió) per afavorir els pulmons. La rel es pot xumar directament (contra l'asma) o bé es pot deixar macerar en oli per aplicar aquest oli després (hemorroides, úlceres). Preparades (les flors) com a flor de BACH, s'empren per a poder "gaudir de la vida" en general.

• aperitiva • artritis • asma • bronquitis • càlculs urinaris • cordial • cosmètica • diürètica • dolor a les lumbar (homeopatia) • epilèpsia • escorbut • gota • hemorroides • insomni	• mal de cap • mucolítica • nefritis (homeopatia) • nerviosisme • neuràlgies • palpitations • poagre • refredat • reuma articular • sedant • tos • úlceres

Primula elatior
intricata

ssp.